

DEN DANSKE DOMMERFORENINGS

Årsberetning

1974-75

1975

DEN DANSKE DOMMERFORENINGS

Årsberetning

1974-75

INDHOLD

I	Den danske Dommerforening 75 år	3
II	Generalforsamling og årsmøde	10
III	Bestyrelsens virksomhed	15
	Referat af behandlede sager:	
	Dommerembederne i almindelighed	16
	Skifteret	21
	Fogedret	22
	Tinglysning	23
	Betænkninger og lovudkast	25
IV	Samarbejdet med dommere i andre lande	31
V	Den danske dommerstand	33
VI	Dommerforeningens regnskab	35

Den danske Dommerforening 75 år

1900 - 7. september - 1975

*Optakt, stiftelse og struktur
i historisk fugleperspektiv*

Af landsdommer ARNE HOLMSTRUP

De første spæde spirer til Den danske Dommerforening kan tidsfæstes til året 1862, hvor danske underretsdommere samledes til møde i Korsør under ledelse af herredsfoged, justitsråd *Hack Kampmann*, Rougsø m.fl. herreder, Randers. Det var navnlig den ved junigrundlovens løfteparagraffer befalede retsplejereform og nedsættelsen i 1857 af den første proceskommission, der ansporede til fælles rådslagning, og det er sagt ¹, at det var naturligt, at den første grund til foreningen lagdes af underretsdommerne, da disse jo ikke mindst under de daværende kommunikationsforhold sad isolerede hver for sig og derfor måtte føle særlig trang til samråd og samvær med kolleger. På mødet drøftedes bl.a. de aktuelle spørgsmål om gennemførelsen af den – som man troede – nært forestående adskillelse af retspleje og administration og om kommunernes selvstyre. Allerede året efter afholdt underretsdommerne påny fællesmøde, denne gang i Århus, hvor man diskuterede reformer inden for visse administrative områder, der havde berøring med domstolene, og inkquisitionssystemets afskaffelse, og hvor tankerne om afholdelse af nordiske juristmøder første gang kom til debat ². Det vedtoges, at man skulle samles påny i 1864 i Svendborg, hvilket imidlertid måtte opgives på grund af krigsbegivenhederne. I 1882 afholdt underretsdommerne et fællesmøde i Horsens, hvor hovedpunktet på dagsordenen var bekæmpelsen af den tiltagende vagabondering, hvorfor mødet blev kaldt „vagabondmødet“. Der blev her nedsat et 5 mands-udvalg, der fik til opgave at foranstalte nye møder og blev frit stillet med hensyn

1. Dommer S. Grundtvig i Den danske Dommerforenings Medlemsblad nr. 41/1927 side 453.

2. Tidsskrift for Retsvæsen 1863 side 505.

PROGRAM

for

Underretsdommermødet

den 7de og 8de September d. A.

7de September Aften Kl. 7: Forhandling om Foreningens Organisation og Vedtagelse af Love for samme (*Kampmann*).

8de September Form. Kl. 10: Proceskommissionens Udkast, forsaavidt angaar Underretternes fremtidige Stilling (*Just Thiele*).

Centraladministrationens Forhold til Underretsdommerne (*Sylow*).

Eftm. Efterlysning (*Rosenørn*).

Fri Forhandling af forskellige Spørgsmaal, der forelægges af Mødets Deltagere.

Mødet afholdes paa Etablissementet „St. Thomas“, Frederiksberg Allé, og er offentligt den 8de September om Formiddagen, men ellers lukket.

Anmeldelse om Deltagelse bedes tilsendt inden **22de August d. A.** undertegnede *Kampmann*, Vordingborg, til hvem tillige bedes indbetalt Betalingen for Deltagelsen, 12 Kr., hvori er indbefattet Betaling for en Fællesmiddag den 8de September.

I Juli 1900.

Forretningsudvalget:

FABRICIUS. HØST. KAMPMANN. SCHARLING. SYLOW. JUST THIELE.

Indbydelsen til Dommerforeningens stiftende møde den 7.-8. september 1900.

til valg af tid og sted for disses afholdelse. Udvalget lod aldrig høre fra sig, og det var andre mænd, der i år 1900 tog spørgsmålet om stiftelse af en dommerforening op.

Initiativet hertil udgik fra borgmester, byfoged og birkedommer i Vordingborg, senere herredsfoged i Lejre herred, Roskilde, *Niels Øllgaard Kampmann* (søn af foran nævnte herredsfoged, justitsråd Hack Kampmann, der var afgået ved døden i 1878). Han lod udsende en appel til sine 135 kolleger landet over om at deltage i et møde i september måned 1900, på hvilket der agtedes dannet en forening af *underretsdommere*. Forslaget blev tiltrådt af 114 dommere. Den 14. maj 1900 fandt der herefter en sammenkomst sted mellem borgmester Kampmann, der indtil da synes at have handlet helt på egen hånd, og 8 andre underretsdommere på Frederiksberg birkerets kontor, hvor det vedtoges at nedsætte et forretningsudvalg bestående af 6 dommere til at drage omsorg for arrangementets gennemførelse. Mødet blev afholdt den 7.-8. september 1900 på etablisementet „St. Thomas“ på Frederiksberg med deltagelse af ialt 79 underretsdommere og åbnedes af borgmester Kampmann, der omtalte de tidligere afholdte underretsdommermøder og fortsatte:

„Det er nu disse møder, som herved genoptages, men dog på en noget anden måde, idet indbyderne foreslår, at underretsdommerne danner en fast organisation, altså en forening, hvorigennem vi samtidig med at pleje det kollegiale samliv og styrke solidaritetsfølelsen vil kunne give vort bidrag til reformer vedrørende retsorganisationen og derved bidrage til løsning af samfundsopgaver, ligesom det vil kunne forventes, at der, når vi går den vej, fremtidig vil vises os større hensyn, end der nu altid gøres.“

På mødets første dag – den 7. september 1900 – vedtog man enstemmigt at danne en forening, som fik navnet „Foreningen af Underretsdommere“. I de samtidig vedtagne love for foreningen hedder det:

„Foreningens formål er dels at søge at medvirke til ønskelige reformer vedrørende retsorganisationen, dels at virke for underretsdommerstandens opgaver og tarv og at understøtte foreningsmedlemmernes trængende efterladte (enker og børn).“

Som medlem af foreningen kunne optages enhver underrettsdommer uden for København. Bestyrelsen bestod af 5 medlemmer, der valgtes på den ordinære generalforsamling, og som selv af sin midte valgte foreningens formand.

I anledning af retsplejeloven af 11. april 1916 blev der på foreningens generalforsamling den 14. september 1917 som et særligt punkt på dagsordenen (forhandling om nydannelse af foreningen) rejst spørgsmål om, „hvorvidt foreningen fremdeles alene skulle omfatte underrettsdommerne eller tillige dommerne i de højere retter eller politimestrene“. Der blev ikke truffet nogen afgørelse herom på generalforsamlingen, men efter bestyrelsens beslutning blev det i november 1917 gjort til genstand for skriftlig afstemning mellem foreningens medlemmer, „hvorvidt foreningens rammer skulle udvides til allerede nu tillige at omfatte dommerne i de kollegiale retter“. Forslaget vedtoges med 90 stemmer mod 12, og i december 1917 udgik der herefter et cirkulære til dommerne i de kollegiale retter med opfordring til at indmelde sig. Foreningen ændrede navn til „Den danske Dommerforening“ fra den 1. januar 1918 at regne.

I foreningens nye love, der vedtoges på en den 11. oktober 1918 afholdt generalforsamling, udtales:

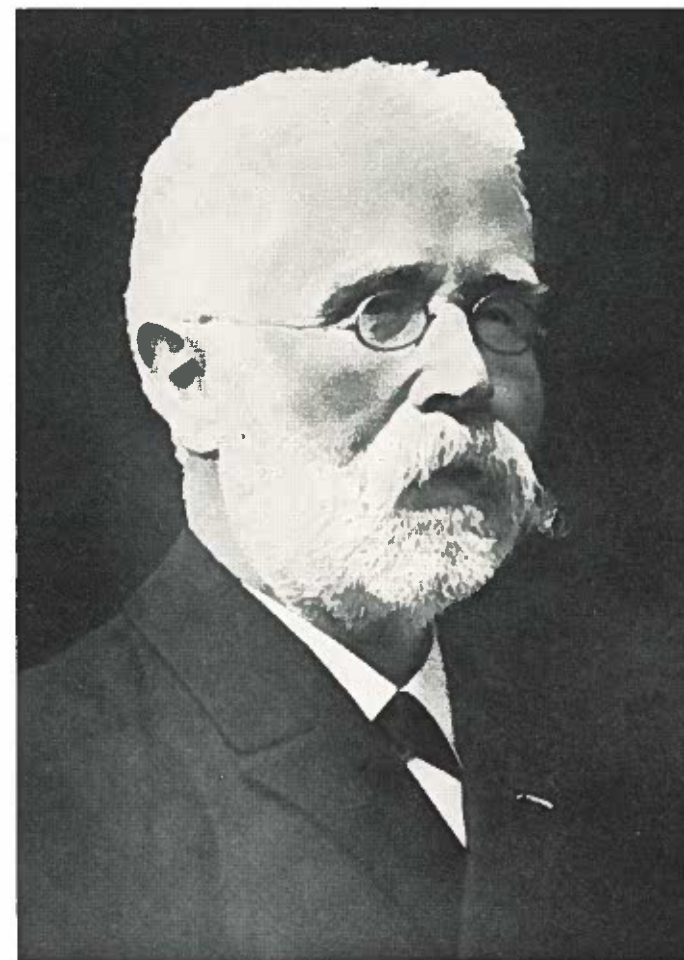
„Foreningens formål er at virke til samarbejde mellem dommerne i Danmark til fremme af retsplejens opgaver og til hævvelse af dommernes stilling og tarv samt at understøtte medlemmernes trængende enker og børn“.

Som medlem kunne optages enhver fast ansat juridisk dommer i Danmark. Bestyrelsen skulle bestå af 7 medlemmer og selv vælge sin formand. I bestyrelsen indvalgtes 5 underrettsdommere og 2 overrets-assessorer (en fra Københavns overret og en fra Viborg overret).

I 1922 udvidedes antallet af bestyrelsesmedlemmer fra 7 til 8, hvorved det blev muligt at efterkomme et ønske om, at Københavns byret blev repræsenteret ved et medlem.

I 1934 blev det efter forslag af den daværende formand, civildommer Anker, vedtaget, at foreningens formand fremtidig skulle vælges særskilt af generalforsamlingen ved direkte valg.

På generalforsamlingen den 16. oktober 1942 vedtog man med nogle enkelte ændringer et af landsretspræsident Hørring, Viborg,

Initiativtageren, herredsfoged Niels Øllgaard Kampmann
(1843-1914)

*Dommerforeningens første formand
borgmester og byfoged Carl Lund Scharling (1840-1920)*

udarbejdet forslag til nye love for foreningen, hvor formålsparagraffen fik sin nuværende ordlyd:

„Foreningens formål er at samle Danmarks dommere til fremme af retsplejens opgaver samt til hævvelse af dommerstandens stilling og tarv og i det hele at være dommernes organ over for administrationen i tilfælde, hvor sådant er påkrævet eller ønskeligt“.

I 1946 udvidedes bestyrelsen fra 8 til 9 medlemmer, hvorved Højesteret blev repræsenteret i denne.

Siden er der ikke sket ændringer i Dommerforeningens struktur. Foreningslovene er senest blevet optrykt i forbindelse med en forhøjelse af medlemskontingentet den 17. oktober 1958.

Hvervet som Dommerforeningens *formand* har stedse været beklædt af en dommer fra underretsembederne uden for København. Valget sker på den årlige generalforsamling, og hvis ingen af de foreslåede kandidater får over halvdelen af de afgivne stemmer, afholdes bundet omvalg mellem de to foreslåede, der har opnået det højeste antal stemmer. Besættelsen af posten som dommerstandens talsmand tillægges overordentlig betydning i dommernes kreds, og udvælgelsen af de i betragtning kommende kandidater foretages efter alvorlige sonderinger i bestyrelsen og ved drøftelser på lokalt plan i de forskellige landsdele og i de kollegiale retter. Ved de seneste formandskifter har man ydermere forud for generalforsamlingen afholdt et præliminært møde mellem underretsdommerne uden for København, hvor disse – med kendskab også til de kollegiale retters stilling – samlede sig om en bestemt kandidat. Om noget „kampvalg“ i sædvanlig forstand har der dog aldrig været tale. Ingen bejder til denne post, der er et tillidshverv af klareste art og ikke levner sin indehaver mange ledige stunder. Til gengæld har stor tillid og megen agtelse omgærdet vore formænd gennem tiderne, og de skal derfor fremdrages her:

- 1900–1909: Borgmester og byfoged *Carl Lund Scharling*, Fredericia (1840–1920).
- 1909–1914: Herredsfoged *Niels Øllgaard Kampmann*, Roskilde (1843–1914).
- 1914: Birkedommer *Christian Magdalus Jespersen*, Københavns amts søndre birk (1852–1914).

- 1914–1918: Birkedommer *Oscar Neumann*, Hillerød (1847–1926).
 1918–1919: Birkedommer *John Finsen*, Københavns amts søndre birk (1860–1930).
 1919–1933: Civildommer *Christian Henrik Friis Hattensen*, Københavns amts nordre birk (1863–1945).
 1933–1939: Civildommer *Hjalmar Anker*, Københavns amts søndre birk (1875–1945).
 1939–1945: Dommer *Elias Olrik*, Helsingør, fra 1945 civildommer i Københavns amts søndre birk (1885–1975).
 1945–1955: Civildommer *Hjalmar Ringberg*, Odense (født 1889).
 1955–1965: Civildommer *Harald Petersen*, Københavns amts nordre birk (født 1895).
 1965–1969: Dommer *Frits Nøhr Hansen*, Nykøbing Falster (født 1901).
 Fra 1969: Dommer *Carsten Jepsen*, Hørsholm (født 1913).

Af bestyrelsens øvrige 8 medlemmer vælges de 4 blandt underretsdommerne uden for København, der således er i overtal i bestyrelsen, og det tilstræbes, at der i denne altid er 2 underretsdommere fra Jylland. Højesteret, Østre landsret, Vestre landsret og Københavns byret har hver eet bestyrelsesmedlem.

Medlemskabet af Dommerforeningen er frivilligt, og indmeldelse skal ske skriftligt til bestyrelsen. Dommernes tilslutning til deres organisation er massiv, idet ingen af landets dommere står uden for denne. Generalforsamling afholdes hvert år i oktober måned, og i forbindelse hermed samles dommerne til årsmøde med foredrag og debat om aktuelle emner inden for området af deres daglige gerning og til selskabeligt samvær med foreningens gæster.

Dommerforeningen har ikke nogen selvstændig forhandlingsret med hensyn til sine medlemmers løn- og ansættelsesforhold, men må gøre sin indflydelse i så henseende gældende gennem tjenestemændenes centralorganisation, der indtil udgangen af 1971 var Danske Statsembedsmænds Samråd. Efter at forhandlingsretten i 1972 er blevet overtaget af *Akademikernes Centralorganisation*, kaldet AC, der er opbygget på grundlag af 23 primærorganisationer, herunder *Danmarks Jurist- og Økonomforbund*, har Dommerforeningen for at kunne bevare sin indflydelse på disse forhold tilsluttet sig jurist- og

økonomforbundet, som hovedparten af dommerne i forvejen var medlemmer af³. Dommere, der er medlemmer af forbundets hovedbestyrelse eller repræsentantskab, deltager ifølge forbundets love ikke i afgørelser, der vedrører konfliktforanstaltninger, ligesom dommere ikke betaler bidrag til forbundets forhandlingsfond.

Fra 1968 har Dommerforeningen været medlem af *Den internationale Dommerunion* (Union internationale des Magistrats).

Foreningen har haft eet æresmedlem. Det var birkedommer *Henrik Emil Brendstrup* (1862–1951), der sad i bestyrelsen fra 1914 til 1921 og var redaktør af det daværende medlemsblad⁴ fra 1906 til 1921, og som deltog i foreningens virke med en energi og ildhu, som må betegnes som ganske enestående.

I kvindeåret 1975 kan der endelig være grund til at nævne, at den første kvindelige dommer i Danmark var nu afdøde byretsdommer *Ragnhild Fabricius Gjellerup*, der efter sin udnævnelse den 1. maj 1934 blev optaget som medlem af Dommerforeningen „uden særlig vedtagelse“ – som det udtryktes for 25 år siden ved foreningens 50 års jubilæum⁵.

3. At domstolene ikke har en særlig lønningslov og dermed selvstændig forhandlingsret, er kritiseret utallige gange fra dommerside, bl.a. af *Harald Petersen* i *Juristen* 1964 side 530 ff. Dommerstandens relativt fåtallige gruppe kan efter den gældende ordning risikere ikke at komme til orde, når forhandlingerne tilspidises, hvilket blev sørgeligt aktuelt i foråret 1968, hvor lønningsministeriet som sekretariat for tjenestemandskommissionen udsendte et betækningsudkast indeholdende en omplacering af domstolenes lønklasser uden at rådføre sig med justitsministeriet eller med Dommerforeningen og uden at spørgsmålet overhovedet havde været genstand for forhandling i kommissionen, jfr. Den danske Dommerforenings Årsberetning 1967/68 side 9 ff.

4. „Medlemsblad for Foreningen af Underretsdommere“, der udkom første gang den 15. december 1906, og som i anledning af foreningens strukturændring fra den 1. januar 1918 fik navneforandring til „Den danske Dommerforenings Medlemsblad“. Bladet udkom sidste gang den 30. juni 1937. Det blev afløst af en årlig beretning, „Den danske Dommerforenings Årsberetning“, der udkom første gang i september 1939 omfattende foreningsåret 1938/39, og som siden er udkommet hvert år på samme tid.

5. Birkedommer H. E. Brendstrup i Den danske Dommerforenings Årsberetning 1949/50 side 7–8.

II

Generalforsamling og årsmøde 1974

Fredag den 11. og lørdag den 12. oktober 1974 holdt Dommerforeningen generalforsamling og årsmøde på Hotel Marselis, Århus.

Formanden, dommer *Carsten Jepsen*, åbnede fredag kl. 10 årsmødet og bød velkommen til medlemmer og gæster og rettede en særlig velkomst til sorenskriver Kaare Nerdrum, Eidsvoll, præsidenten for Hovrätten för Västra Sverige, Gunnar Lagergren og hyretsrådet Ulf Gad, Göteborg, samt til de i årets løb udnævnte dommere.

Derefter afholdtes generalforsamling. Retspræsident, dr. jur. E. A. Abitz, valgtes til dirigent og konstaterede generalforsamlingens lovlighed.

Formanden indledte sin beretning med at udtale mindeord over de i årets løb afdøde dommere.

Formanden redegjorde for bestyrelsens virksomhed i det forløbne år. Han omtalte først den konsultative virksomhed og henviste til, at de vigtigste besvarelser er optaget i årsberetningen. Han knyttede bemærkninger til de lovforslag, som er fremsat i den hensigt at bekæmpe økonomisk kriminalitet samt til spørgsmålet om indførelse af en ny generel ugyldighedsbestemmelse i aftaleloven.

Formanden omtalte herefter retsplejerådets oplæg om foranstaltninger til aflastning af landsretternes arbejde, herunder forslaget om at forhøje værdigrænsen for underretssager til 30.000 kr. og forslaget om, at overføre flere sagstyper, nemlig færdselsretstatningssager og funktionærsager til underretterne. Formanden sluttede dette afsnit med at omtale, at de nævnte foranstaltninger først og fremmest tilsigter at skabe en øjeblikkelig lettelse i landsretternes arbejdsbyrde, og at der i retsplejerådet og justitsministeriet foregår overvejelser, der er af væsentlig videregående karakter, hvis gennemførelse mere eller mindre

vil betyde en vis strukturændring i opbygningen af det danske retsvæsen. I den anledning er retsplejerådet blevet udvidet med 3 medlemmer, nemlig advokat Kristian Mogensen, kontorchef Arildsen, justitsministeriet, og Dommerforeningens formand. I behandlingen af spørgsmålet om forenkling og lettelse af landsretternes arbejde deltager endvidere retspræsident Erik Andersen, statsadvokat Hornslet og højesteretsdommer P. Spleth.

Efter at formanden havde nævnt, at besøgsrejserne til fængselsvæsenets anstalter vil blive fortsat i 1974-75, og at det er stillet i udsigt, at justitsministeriet i løbet af første halvdel af 1975 vil gennemføre et nyt dommerkursus, samt omtalt arbejdet i hovedsamarbejdsudvalget, gik formanden over til det lønpolitiske afsnit. Han nævnte her, at de gældende honorarordninger har den bestemmelse indbygget, at de fortsætter uændret, medmindre de med bestemt varsel opsiges af justitsministeriet eller Dommerforeningen, og sådan opsigelse er ikke sket. For enkelte aftalers vedkommende kan der blive tale om en revision, hvilket gælder formændene for landvæsenkommissionerne, hvis arbejde indskrænkes efter miljølovens ikrafttræden.

Om den såkaldte lønpulje sagde formanden, at der ikke foreligger en sådan til fordeling for året 1974-75, og eventuelle omklassificeringer vil tidligst kunne bringes til gennemførelse pr. 1. april 1975. Hvis der stilles et beløb til rådighed for omklassificeringer, vil beløbsrammen for retsvæsenet næppe overstige 60-70.000 kr.

Med hensyn til det internationale samarbejde henviste formanden til årsberetningen og oplyste, at det kan forventes, at der i foråret 1975 igen vil blive indbudt et antal danske dommere til at besøge De europæiske fællesskabers domstol i Luxembourg. Efter at have omtalt nogle kollegers rejser og besøg i udlandet oplyste formanden, at Den internationale Dommerunion har henlagt sit møde for året 1975 til København. Mødet er planlagt til at foregå i dagene 11.-14. september 1975. Det kan forudses, at der vil blive pålagt Dommerforeningens bestyrelse et betydeligt arbejde i forbindelse med konferencens tilrettelæggelse og afvikling, og selv om justitsministeriet har stillet i udsigt, at der vil blive søgt bevilget et beløb til dækning af udgifter, kan det næppe undgås, at Dommerforeningen kommer til at bære en del af udgifterne. Sammenfattende kan det om det internationale samarbejde siges, at de kommende år vil medføre en stedse stigende kontakt mellem danske dommere og Dommerforeningen

med udenlandske kolleger. En forudsætning for, at der kan komme et rimeligt resultat ud af et sådant samarbejde, er, at den sproglige barriere ikke er for stor, hvorfor det bør overvejes, om der ikke både i den juridiske uddannelse og i uddannelsen af yngre juridiske kandidater i langt højere grad, end det nu er tilfældet, bør indgå uddannelse i fremmede sprog, herunder uddannelsesrejser til andre europæiske lande.

Efter formandens beretning havde følgende ordet:

Landsdommer Unmack Larsen kommenterede retsplejerådets reformovervejelser med hensyn til aflastning af landsretterne. Han omtalte, at 1. etape nu er afsluttet, men at de mere omfattende overvejelser, der vil følge, er de vigtigste. Disse overvejelser kan ikke behandles forsvarligt på kort tid, og han understregede, at det er vigtigt, at der kommer en velafbalanceret fordeling af arbejdsbyrde og kompetence og fremhævede, at alle instansers – også højesterets – kompetence nøje bør overvejes.

Dommer Karen Hanssing nævnte, at der er overvejelser fremme om at afskaffe statsadvokaterne og henstillede til bestyrelsen, at man nøje følger, hvad der sker inden for anklagemyndigheden.

Formanden replicerede til landsdommer Unmack Larsen, at højesteret har sin egen repræsentant i retsplejerådet og til dommer Hanssing, at han delte hendes bekymringer med hensyn til eventuel afskaffelse af statsadvokaterne, og at det var vanskeligt at tænke sig, at det kunne ske.

Da ikke flere ønskede ordet til formandens beretning, konstaterede dirigenten, at beretningen var godkendt.

Kassereren, byretsdommer Frøsig, forelagde de reviderede regnskaber for foreningen og de under denne hørende legater.

Ingen ønskede ordet til regnskabsaflæggelsen, og der gaves discharge.

Dommer Carsten Jepsen genvalgtes til formand.

I stedet for landsdommer Bjarne Frandsen og dommer Halkov, der ikke ønskede genvalg, valgtes landsdommer Juul-Olsen, Viborg, og dommer Knud Kofoed, Nykøbing F.

Den øvrige bestyrelse, højesteretsdommer E. Vetli, landsdommer Vollmond, civildommer Sv. Nielsen, byretsdommer K. Frøsig, dommer Svend Aage Christensen, og dommer K. Iversen genvalgtes.

I stedet for revisoren, fhv. dommer Thal Jantzen, der ikke ønskede

genvalg, valgtes dommer Halkov, Næstved. Suppleanten, landsdommer Robert Dam, genvalgtes.

Byretsdommer Frøsig forelagde forslag til nye vedtægter for understøttelsesfonden (aftrykt i årsberetningen 1973–74, side 43 og 44). Forslaget godkendtes, og til bestyrelsen for vedtægtsfonden valgtes dommer Carsten Jepsen, Hørsholm, byretsdommer K. Frøsig, København, og dommer K. Iversen, Odense.

By- og herredspræsident Caspersen redegjorde for klagerettens virksomhed fra efteråret 1971 til dato. I 1971/72 indkom der 25 klager over dommere, retsassessorer og dommerfuldmægtige, i 1972/73 indkom der 10 og i 1973/74 15 klager. 2 af disse sager endte med, at klageretten udtalte sin misbilligelse.

Under eventuelt henstillede fhv. højesteretsdommer Theodor Petersen, at der en gang imellem kom en fortegnelse i årsberetningen over legater, der kan søges af dommerenker og dommerbørn. Han nævnte nogle eksempler på sådanne legater, og byretsdommer Steffensen nævnte et legat, han bestyrer.

Højesteretsdommer Vetli svarede, at bestyrelsen er i gang med at udarbejde den nævnte fortegnelse.

Da ikke flere ønskede ordet, sluttede dirigenten generalforsamlingen.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med Vollmond som næstformand, Frøsig som kasserer og Iversen som sekretær.

Formanden åbnede årsmødet fredag den 11. oktober 1974 med at byde velkommen til direktør for kriminalforsorgen, H. H. Brydensholt, der indledte en forhandling om emnet: Kriminalforsorgens arbejde på baggrund af strafferetsreformen i 1973. Efter indlægget udspandt der sig en livlig diskussion, hvori deltog landsdommer P. Rørdam, landsdommer Malthe Mikkelsen, højesteretsdommer Høeg, landsdommer Bjarne Frandsen, dommer Hans Jørgen Olsen og højesteretsdommer Thygesen.

Efter at formanden havde takket direktør Brydensholt og diskussionsdeltagerne, sluttede mødet kl. 16.30.

Årsmødet den 12. oktober 1974

Næstformanden, landsdommer Vollmond, bød velkommen til professor, dr. jur. Preben Lyngsø, der talte om emnet: „Formuerettens generalklausuler. Nogle bemærkninger til et lovforslag.“

I den efterfølgende diskussion deltog landsdommer Torben Jensen og dommer Bjerre. Foredraget er trykt i Juristen og økonomen 1974 side 493–503 med kommentarer af professor, dr. jur. Stig Jørgensen, side 503–504.

Efter at næstformanden havde takket foredragsholderen og diskussionsdeltagerne, sluttede formanden årsmødet.

III

Bestyrelsens virksomhed

Bestyrelsesmøder

I det forløbne år siden udsendelsen af sidste årsberetning har bestyrelsen afholdt møder den 10. oktober og 6. december 1974, den 14. marts, den 30. maj og den 2. august 1975.

Dommerforeningens repræsentation i organisationer og udvalg m.v.

Dommer Carsten Jepsen er medlem af repræsentantskabet for Danmarks Jurist- og Økonomforbund og medlem af retsplejerådet.

Landsdommer Bjarne Frandsen er næstformand for Danmarks Jurist- og Økonomforbund, medlem af repræsentantskabet for A. C., suppleant i bestyrelsen for A. C. samt formand for retsgruppen (foreningerne under domstole, politi, anklagemyndighed og fængselsvæsen m.v.).

Landsdommer Arne Holmstrup er medlem af udvalget om den fremtidige organisering af mentalobservationsvirksomheden.

Civildommer Svend Nielsen er medlem af det af justitsministeriet nedsatte arbejdsudvalg, der skal gennemgå forskellige aktuelle tinglysningssspørgsmål.

Byretsdommer Kristian Frøsig er medlem af et af justitsministeriet nedsat planlægningsudvalg vedrørende den frie kriminalforsorg.

Dommer Kristen Iversen er Dommerforeningens repræsentant i „Det kriminalpræventive råd“ og medlem af en af rigsadvokaten nedsat arbejdsgruppe til udarbejdelse af standarder til blanketter og fortrykte koncepter m.v.

Retspræsident Erik Andersen og dommer Carsten Jepsen er medlemmer af hovedsamarbejdsudvalget for domstolene.

Dommer Svend Aage Christensen er Dommerforeningens repræsentant i en arbejdsgruppe nedsat af justitsministeriet til at gennemgå de økonomiske betingelser for fri proces og udenretlig retshjælp.

Referat af nogle af de behandlede sager.

Dommerembederne i almindelighed

Tekst på retsprotokoller

Med skrivelse af 8. april 1975 fremsendte justitsministeriet et notat fra Statens Trykningskontor, hvoraf fremgik, at adskillige retter får standard-protokoller leveret med individuel tekst eller yderligere påtryk eller med individuelle etiketter med ændret eller yderligere tekst, samt at Trykningskontoret har gjort opmærksom på, at udgiften til nye etiketter med ændret eller yderligere tekst medfører ekstraudgifter og ikke mindst megen administration.

I svar af 28. april 1975 (jr. nr. 24/1975) har Dommerforeningen bl.a. udtalt:

„... at det fremgår af punkt 9, stk. 2, i rigsarkivarens vejledning vedrørende opbevaring og ordning af dommerembedernes arkiver, at protokoller „skal bære tydelig *påskrift* om embedets navn, om de år, protokollen omfatter, og om dennes indhold. Påskriften skal være trykt eller skrevet med tusch.“ Det er Dommerforeningens opfattelse, at disse krav bedst opfyldes ved så vidt muligt at anvende egentlige påtryk i stedet for påklistede sedler, der erfaringsmæssigt let falder af. Dommerforeningen skal derhos udtale, at individuel tekst, der angiver årstal eller fortløbende nummerangivelse for den pågældende standardprotokol, ikke kan undværes, men at man, såfremt besparelshensyn virkelig findes at måtte tilsige det, ikke skal udtale sig imod, at individuel tekst, der angiver den pågældende rets navn, udelades.

I Trykningskontorets notat er endvidere anført forskellige eksempler på påtryk til arkivbind for dombogsblade. Vedrørende disse påtryk skal bemærkes, at ordensmæssige hensyn må tale for, at dombøgerne ved overgivelse til arkiv indeholder oplysning om den pågældende rets navn, således som det fremgår af de i notatet anførte eksempler.“

Ændring af retsplejelovens § 262, stk. 2

I Ugeskrift for Retsvæsen 1974/1066-67 er refereret en af Østre landsret den 20. september 1974 afsagt kæremskendelse, hvorefter en sagsøgt fandtes afskåret fra at møde ved sin samleverske. I anledning af, at Københavns byret herefter har henstillet til justitsministeriet at søge retsplejelovens § 260, stk. 2, ændret, enten således at der tillige kan mødes af personer, der hører til partens husstand, eller således at ordene „ægtefælle, beslægtede og besvogrede i anden grad af sidelinien eller nærmere“ ændres til „partens nærmeste“, jfr. f.eks. retsplejelovens § 29, stk. 4, nr. 1, og § 171, stk. 1, har justitsministeriet anmodet Dommerforeningen om en udtalelse.

I Dommerforeningens svar af 26. april 1975 (jr. nr. 13/1975) hedder det:

„... at foreningen er enig med præsidenten for Københavns byret i, at den retstilstand, der følger af den nævnte lovbestemmelse, således som den er forstået ved den i sagen omhandlede kæremskendelse af 20. september 1974 – jfr. i øvrigt herved betænkning nr. 5 fra Ægteskabsudvalget af 1969 (nr. 720/74) side 53 – må anses for at være ude af trit med nutidens forhold på dette område. Uanset at spørgsmålet formentlig kun sjældent vil give anledning til praktiske vanskeligheder, kan man derfor tiltræde Københavns byrets henstilling om, at retsplejelovens § 260, stk. 2, søges ændret, når der i anden anledning skal ske ændringer af retsplejeloven.“

Renter af deponerede penge

En advokat havde ved en ret til sikkerhed for en arrest deponeret et beløb på 8.000 i tiden fra 6. november til 19. december 1974 og forlangte ved frigørelsen renter af beløbet. Dommeren udbad sig justitsministeriets tilslutning til at nægte at betale renter.

Justitsministeriet anmodede Dommerforeningen om en udtalelse, og i skrivelse af 26. marts 1975 (jr. nr. 9/1975) udtalte Dommerforeningen:

„... at deponenten formentlig ikke har noget krav på, at deponerede penge anbringes på en sådan måde, at de bærer renter, medmindre der ved deponeringen er truffet udtrykkelig aftale herom. Der kunne af fogedretten være stillet krav om, at sikkerhedsstillelsen skete ved bankgaranti eller deponering af bankbog, men da dette

ikke er sket, burde beløbet været indsat på særskilt bankbog. Med den på det pågældende tidspunkt gældende rentesats, ville der derved være indvundet et beløb på 66,89 kr., og dette beløb må også anses for at være indvundet ved beløbets indestående på embedets almindelige bankkonto. Med henvisning til foranstående skal foreningen henstille, at der udbetales deponenten et beløb af den angivne størrelse som indvundne renter.“

I skrivelse af 24. april 1975 har justitsministeriet meddelt vedkommende dommer, at ministeriet finder det rettest, at der udbetales deponenten renter, og at man kan henholde sig til Dommerforeningens udtalelse.

Udlån af nævningegrundlister

Et oplysningsforbund anmodede Præsidenten for Østre landsret om udlån af landsrettens nævningegrundlister for en ret til brug ved udsendelse af meddelelse om afholdelse af kursus for nævninge og domsmænd.

Præsidenten anmodede Dommerforeningen om en udtalelse, og foreningen svarede i skrivelse af 31. januar 1975 (jr. nr. 3/1975), at foreningen af principielle grunde og af hensyn til konsekvenserne måtte anse det for betænkeligt, at anmodningen om at få nævningelister udleveret til det angivne formål blev imødekommet.

I skrivelse af 6. maj 1975 fra Præsidenten til oplysningsforbundet hedder det bl.a.:

„... Jeg skal i den anledning meddele, at justitsministeriet, efter at der var indhentet en udtalelse om sagen fra den danske dommerforening, har udtalt, at ministeriet kan tiltræde, at andragendet ikke imødekommes. Ministeriet har hertil føjet, at listerne efter ministeriets opfattelse ikke er undergivet offentlighed efter lov om offentlighed i forvaltningen.“

Børnepsykiatriske erklæringer

Med skrivelse af 16. august 1974 fremsendte justitsministeriet til udtalelse et forslag fra Børnepsykiatrisk sektion af Dansk psykiatrisk selskab vedrørende tilvejebringelser af børnepsykiatriske erklæringer om forældremyndighed og samkvemsret.

I foreningens svar af 23. oktober 1974 (jr. nr. 55/1974) hedder det bl.a.:

„... Det fremgår af forslaget fra Børnepsykiatrisk sektion, at der foreslås etableret en forsøgsordning for to år, i hvilket tidsrum børnepsykiaterne påtager sig et fast antal sager årligt. I forslaget indgår, at alle begæringer om børnepsykiatrisk assistance skal fremsendes til et af Børnepsykiatrisk sektion nedsat fordelingsudvalg forsynet med dommerens påtegning. Med fremsendelse af begæring ønskes anført, hvad der er grunden til, at man i den foreliggende sag finder børnepsykiatrisk undersøgelse påkrævet.

Sundhedsstyrelsen har anbefalet den foreslåede forsøgsordning.

I den anledning skal man meddele, at Dommerforeningen i princippet kan tiltræde, at den foreslåede forsøgsordning søges etableret, men under den forudsætning, at fordelingsudvalget får en sådan sammensætning, at retsvæsenets interesser i en betryggende fordeling tilsikres.“

Beneficerede advokater

Med skrivelse af 21. maj 1974 fremsendte justitsministeriet til udtalelse et af folketingsmedlem Ole Espersen under folketingets forhandlinger den 27. marts 1974 stillet spørgsmål til justitsministeren: „Vil ministeren overveje at ophæve eller ændre reglerne om beneficerede advokater?“ tillige med et fortryk, hvoraf spørgsmålet og ministerens svar fremgår.

I Dommerforeningens udtalelse af 9. juli 1974 (jr. nr. 34/74) hedder det:

„Som det fremgår af bemærkningerne til retsplejelovens § 336 i lov nr. 253 af 4. juni 1969 om ændring af lov om rettens pleje (fri proces m.v.) var der under lovens forberedelse af retsplejerådet fremsat forslag om en liberalisering af den gældende ordning, således at justitsministeriet i almindelighed skulle antage alle kvalificerede advokater, som søgte derom. Advokatrådet var enig med retsplejerådet og foreslog en bestemmelse gående ud på, at en advokat, der i 3 år havde haft møderet for landsretten, i almindelighed skulle antages. Den danske Dommerforening gav imidlertid udtryk for, at man ikke fandt, at der var større trang til en ordning, som den af rådet foreslået, da enhver part har mulighed for at få beskikket netop den advokat, han selv ønsker, jfr. forslagets § 336 b, stk. 3. Derimod gav

foreningen tilslutning til, at antallet af beneficerede advokater blev udvidet betydeligt, f.eks. med 25 eller 50 %, ligesom man fandt, at det ville være en fordel, om den tendens, der i de senere år havde været til at beskikke yngre advokater, blev fremherskende.

Justitsministeriet var enig med Dommerforeningen i, at der ikke var større trang til ændring af den bestående ordning, og ved gennemførelsen af lov nr. 253 af 4. juni 1969 opretholdtes bestemmelsen om, at justitsministeriet for hver ret antager et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces.

Efter lovens vedtagelse fandt der i december 1969 en forhandling sted i justitsministeriet med landsretspræsidenterne og præsidenterne for Københavns byret og Århus by- og herredsret samt Dommerforeningen og Advokatrådet, og på grundlag af disse forhandlinger har justitsministeriet den 9. december 1969 udsendt en cirkulæreskrivelse, hvori det meddeltes, at justitsministeriet havde til hensigt at søge antallet af offentlige og beneficerede advokater udvidet med 25-50 % i de retskredse, hvor der er mulighed for en sådan udvidelse.

På dette grundlag er der nu tilvejebragt en ordning, der efter Dommerforeningens opfattelse virker tilfredsstillende, idet ordningen muliggør, at kun de bedst kvalificerede advokater antages. På den anden side er ordningen så rummelig, at langt de fleste advokater, der er egnede til hvervet, og som interesserer sig for at blive antaget, kan opnå dette inden for en rimelig tid. Det vil normalt være tilfældet, at både advokatmyndighederne og vedkommende ret, inden for hvis område antagelse skal finde sted, har et så grundigt kendskab til de advokaters kvalifikationer, som melder sig, at der er tale om en egentlig udvælgelse, ikke om oprykning efter et anciennitetsprincip.

Dommerforeningen kan med henvisning til det foran anførte tilslutte sig den besvarelse, som justitsministeren under folketingets forhandlinger den 27. marts 1974 har givet forespørgeren, og hvori gives udtryk for, at spørgsmålet om at foretage ændringer i den nugældende ordning næppe kan betragtes som særlig aktuelt.

Skifteret

Skiftesagliste med tilhørende blanketsæt

Med skrivelse af 12. september 1974 fremsendte justitsministeriet udkast til skiftesagliste med tilhørende blanketsæt samt hertil hørende udkast til vejledning til brug ved den indledende behandling af dødsboskifter m.v. til udtalelse. Der henvises til tidligere omtale af dette spørgsmål i årsberetningen 1972/73 side 11-12. Det fremgik af det nu fremsendte,

at udkastet til skiftesagliste er udformet i A-4 format med 3 boer på hver side,

at blanketsættene vil blive forsynet med forhåndstryk med embedets navn, adresse og telefonnummer, men ikke vil blive forhåndsnummererede,

at der i blanketsættene ikke skal anføres navn på afdødes eventuelle fraseparerede eller fraskilte ægtefælle,

at der af pladshensyn ikke vil blive trykt fuldmagtsblanket på bagsiden af blanket 8 (indkaldelsen), og

at blanketsættene tænkes trykt på hvidt papir, bortset fra blanket 5 (videreanmeldelse af dødsfald), der vil blive trykt i afvigende farve.

I Dommerforeningens svar af 26. november 1974 (jr. nr. 61/1974) hedder det:

„... *Vedrørende udkast til skiftesaglisten.*

Den trykte tekst på side 2 skønnes at være overflødig, idet det navnlig af hensyn til udarbejdelse af statistik vil være mere overskueligt at angive behandlingsmåden ved hjælp af stempler. Endvidere henledes opmærksomheden på, at det er vigtigt, at der anvendes papir af god kvalitet, og at hullerne, som bør rykkes længere ind, forstærkes.

Vedrørende blanketsættene.

Det ville være ønskeligt,

at blanketterne 3-7, der udgår i én arbejdsgang, bliver i forskellig farve,

at bagsiden af blanket 7 (meddelelse til Centralregistret) af hensyn til Centralregistret forsynes med fortryk til vedkommende ret, således at rudekuvert kan benyttes ved tilbagesendelsen, og

at blanket 9 (skatterådet) på bagsiden får en tekst, der oplyser om behandlingsmåden.

Vedrørende vejledningen.

Stk. 2 på side 1 bør udgå, idet det ved begravelsesudlæg, uskiftet bo med med fællesbørn og offentlig skifte vil være formålsløst at indkalde alle arvinger til første møde i skifteretten. Punkt 17 om ordener bør ligeledes udgå. Det mest hensigtsmæssige ville være at formindske vejledningen så meget, at den kunne sættes bag på tilsigelsen. Det er foreningens indtryk, at en sådan mindre detaljeret, men mere overskuelig vejledning fungerer tilfredsstillende.

Fogedret

Udenretlige forlig som udlægsgrundamenter

Med skrivelse af 6. september 1974 fremsendte justitsministeriet til udtalelse et notat om udenretlige forlig som udlægsgrundamenter, og en skrivelse af 13. august 1974 fra to medlemmer af det tidligere udvalg vedrørende udlæg og udpantning.

I Dommerforeningens udtalelse af 25. oktober 1974 (jr. nr. 60/1974) hedder det:

„Ifølge § 478, stk. 1, nr. 4, i lovudkastet i betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpantning skal udenretlige skriftlige forlig og gældsbreve være eksigible, når det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse.

Som det fremgår af notatet har der vist sig betænkeligheder ved at medtage „udenretlige forlig“ uden begrænsninger og med henvisning hertil foreslås det at lade skriftlige, udenretlige forlig udgå af lovforslaget. Det tilføjes i notatet, at frivillige forlig om forfalden gæld normalt vil være gældsbreve.

I den anledning skal Dommerforeningen udtale, at udenretlige, frivillige forlig om forfalden gæld er en velkendt og indarbejdet kontraktstype. Når der som anført er opstået betænkeligheder ved at medtage „udenretlige forlig“ uden begrænsning, finder foreningen det mest hensigtsmæssigt at opretholde den nuværende afgrænsning af frivillige forlig ved siden af gældsbreve, selv om der herved forekommer overlappninger.“

Tinglysning

Noteringer i tingbogen i henhold til § 11 stk 1 sidste punktum i lov nr. 291 af 31. marts 1949 om landbrugsejendomme

I henhold til den tidligere landbrugslov (lovbekendtgørelse nr. 259 af 8. august 1958) blev der i forbindelse med en ordning for de store godser her i landet foretaget notering i tingbogen om, at visse under godserne hørende større landbrugsejendomme (med grundbeløb over 56.000 kr.) kunne fritages for de i ovennævnte lovs § 11, stk. 1, indeholdte begrænsninger med hensyn til erhvervelse af landbrugsejendomme ved arv og overdragelse til nære pårørende.

I forbindelse med behandling af en sag vedrørende et gods blev en advokat opmærksom på, at den ovennævnte notering var blevet slettet i tingbogen i forbindelse med udfærdigelse af nye tingbogsblade ved salg af godset. Advokaten henstillede til landbrugsministeriet at overveje, hvad der måtte kunne gøres for, at nævnte fremgangsmåde, der ifølge det oplyste skal være almindelig på landets andre tinglysningskontorer, kan blive afhjulpet.

Landbrugsministeriet anmodede justitsministeriet om en udtalelse, og i skrivelse af 23. april 1975 anmodede justitsministeriet Dommerforeningen om en udtalelse.

I Dommerforeningens svar af 26. juni 1975 (jr. nr. 32/1975) hedder det bl.a.:

„... at det i sagen omhandlede problem må skønnes at være af meget begrænset rækkevidde. Det kan tiltrædes, at noteringer foretaget i henhold til den nævnte lovs § 11 ikke bør slettes ved omskrivning af tingbogsblade, men det faktiske forhold er formentlig også, at de fleste tinglysningskontorer ved omskrivning medtager § 11 notatet, og man må tage afstand fra, at det som anført i skrivelsen af 4. april 1975 „er sædvanligt at udelade ministerielle noteringer ved udfærdigelse af tingbogsblade“. Det afhænger i høj grad af, hvad noteringen går ud på. Hertil kommer, at manglende notering for den ejer, der har begunstigelsen efter lovens § 11, kun betyder, at han i givet fald skal dokumentere retten.

Dommerforeningen vil i sit årsskrift 1974–75 optage en notits om det rejste problem, men der er næppe tilstrækkeligt grundlag for udsendelse af et cirkulære til tinglysningskontorerne med indskærpelse af, at noteringerne ikke må slettes ved omskrivning, og et sådant

cirkulære ville heller ikke løse problemet i de tilfælde, hvor noteringen måtte være forsvundet i tingbogen ved omskrivning af tingbogsbladet.“

I skrivelse af 4. juli 1975 til landbrugsministeriet har justitsministeriet henholdt sig til Dommerforeningens udtalelse.

Fotokopiering af tinglysningsgenparter

Med skrivelse af 22. januar 1975 fremsendte justitsministeriet til udtalelse et udkast til bekendtgørelse om ændring af anordning om tinglysning og et notat vedrørende fotokopiering af tinglysningsgenparter.

I Dommerforeningens svar af 27. februar 1975 (jr. nr. 5/1975) hedder det:

„... at foreningen intet har at indvende imod udkastet, idet man kan tilslutte sig, at der efter de nu foreliggende undersøgelser vedrørende fotokopiers holdbarhed og lysægtighed bør være adgang for anmeldere af tinglysningsdokumenter til at indlevere fotokopierede tinglysningsgenparter.“

En af de voterende har yderligere anført:

„Jeg mener, at der bør tilstræbes en ordning, hvorefter alle genparter skal være fotokopier, og hvorefter al fotokopiering foretages på tinglysningskontorerne. Det sikrer mod forfalskning og medfører, at al konference kan afskaffes, altså en arbejdsmæssig gevinst. Tillige sikrer det, at der altid anvendes tilfredsstillende maskinel til fotokopieringen. Økonomisk må ordningen kunne indpasses i afgiftsberegningen.“

Til det anførte skal tilføjes, at gennemførelsen af en ordning som den foreslåede yderligere ville indebære den arbejdsmæssige forenkling, at den besværlige og tidskrævende „føren på genpart“ ville kunne undgås.“

Ved justitsministeriets bekendtgørelse nr. 138 af 23. april 1975 om ændring af tinglysningsanordningen, er genparter i form af fotokopier nu tilladt.

Pantebreve med kautionsforsikring

I anledning af, at en advokat over for justitsministeriet havde rejst spørgsmål om en særlig notering i tingbogen af pantebreve, der er forsynet med kautionsforsikring, anmodede justitsministeriet Dommerforeningen om en udtalelse.

I foreningens svar af 22. juli 1974 (jr. nr. 37/74) hedder det:

„Ved den i sagen omhandlede kautionsforsikring, som debitor ifølge pantebrevet forpligter sig til at holde i kraft, stiftes der ingen ret over den faste ejendom, og der bør derfor efter foreningens opfattelse ikke ske nogen notering i tingbogen af, at der til pantebrevet knytter sig en kautionsforsikring.“

I skrivelse af 8. august 1974 til advokaten henholdt justitsministeriet sig til foreningens udtalelse.

Pantebrevsblanket

Med skrivelse af 22. april 1975 fremsendte justitsministeriet til udtalelse et af Jyllands Kreditforening udarbejdet forslag til en pantebrevsblanket, der indeholder 4 forskellige lån.

I Dommerforeningens svar af 12. maj 1975 (jr. nr. 28/1975) hedder det:

„... at foreningen ikke kan anbefale forslaget. For tinglysningskontoret betyder det ingen lettelse, at der indeholdes 4 lån i et dokument, idet indførelsen i tingbogen alligevel bør finde udtryk i 4 noteringer, og hensyn til overskueligheden bør medføre, at hver pantehæftelse har sit særskilte tinglyste dokument.“

Betænkninger og lovudkast

Justitsministeriet har hørt Dommerforeningen om en række betænkninger og lovudkast. Nedenfor refereres foreningens svar i 2 sager, der har særlig interesse for dommerstanden.

Færdselsloven

I skrivelse af 3. marts 1975 anmodede justitsministeriet om en udtalelse om det samme dag i folketinget fremsatte forslag til færdselslov, for så vidt angår forslagets kapitel 16–19 om erstatning, straf og frakendelse af førerret m.v. I skrivelse af 11. april 1975 meddelte justitsministeriet, at forslagets kapitel 18 om frakendelse af førerret ville blive søgt fremmet i denne folketingssamling, og Dommerforeningen afgav derfor den 26. maj 1975 (jr. nr. 14/1975) en særudtalelse herom, hvori det hedder:

„Forslagets § 123, stk. 1, sammenholdt med § 124, stk. 1, om fra-

kendelse af førerret for kørsel i spirituspåvirket tilstand giver ikke foreningen anledning til bemærkninger.

Heller ikke de i § 123, stk. 2, angivne kriterier for frakendelse af førerret, som skal erstatte det nuværende begreb „groft uforsvarlig kørsel“, giver anledning til bemærkninger.

Dommerforeningen er endvidere i princippet enig i, at en lempelse af den gældende strenge frakendelsespraksis kan være rimelig, navnlig for så vidt angår ellers ansvarsbevidste personer, der første gang bliver indblandet i et færdselsuheld eller begår en alvorlig færdselsforseelse på grund af et øjeblikks uopmærksomhed eller misforståelse af en færdselssituation („Klapfejl“).

Efter den debat, der har været om spørgsmålet, jfr. også bemærkningerne til lovforslaget side 68, må det antages, at forslaget om betinget frakendelse af førerret først og fremmest skulle tage sigte på disse tilfælde. I denne forbindelse finder man det rigtigt at henlede opmærksomheden på, om ikke forslaget går videre end tilsigtet. Der tænkes herved navnlig på sager om manglende respekt for fodgængerovergange, afmærkninger, vejskilte samt grove hastighedsovertrædelser og alvorlige materielmangler. Efter forslagets § 124, stk. 2, nr. 1, kan der ganske vist i sådanne tilfælde blive tale om ubetinget frakendelse, når køretøjet er ført „på særlig hensynsløs måde“, men efter de i bemærkningerne side 70 f.n. og side 71 f.o. nævnte eksempler må der også på dette område forventes en lempelse af retspraksis i retning af betinget frakendelse.

Efter Dommerforeningens opfattelse ville ændringen i forhold til den nuværende retstilstand blive mindre radikal, og lovforslagets tekst ville være mere i overensstemmelse med de i motiverne angivne intentioner, såfremt ubetinget frakendelse ikke forudsatte en særlig hensynsløs kørsel.

Det tilføjes med hensyn til forslagets § 125, at man ikke finder, at der er tilstrækkelig grund til at forhøje mindstefrakendelsestiden til 1 år.

Der henvises til lov nr. 270 af 26. juni 1975.

Betænkningen nr. 622/1971 om efterforskning i straffesager m.v. og betænkninger nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt med tilhørende lovudkast

I Dommerforeningens udtalelse (jr. nr. 10/1975), der for så vidt

angår betænkning om efterforskning alene angår kapitel I, hedder det:

„Vedrørende betænkning og lovudkast om efterforskning m.v.

Reglerne om forundersøgelse foreslås afskaffet.

Udvalget har derhos gennemgået reglerne om efterforskning m.v. og har stillet forslag om:

1. regler for politiets afhøringer (kapt. 68).

2. styrkelse af forsvarerens stilling under efterforskningen, ligestilling af den beskikkede og valgte forsvarer, og om rettens adgang til at nægte beskikkelse og tilbagekalde en beskikkelse (§§ 730, stk. 3, 733, stk. 2, 736, stk. 2, 745 og 748).

3. rettens medvirken under efterforskningen (§§ 746–748).

4. udvidet adgang til dørlukning og udvidelse af bestemmelserne om referatforbud (§ 29, stk. 4, nr. 1 og § 31, stk. 3).

5. forenkling af værnetingsreglerne (§ 694).

Herudover er hele retsplejelovens 3. afsnit (kapt. 74 og 75) samt kapt. 70 omskrevet for at forenkle lovteksten og udskille stof af instruktorskarakter.

Dommerforeningen værdsætter forenklingen af lovteksten og kan i det store og hele anbefale, at lovforslaget gennemføres, men skal dog henlede opmærksomheden på følgende:

- a) Forslaget i § 745, der principielt ligestiller forsvareren med politiet, må antages at medføre en betydelig større udgift for statskassen til forsvarersalærer. Forslaget kan endvidere befrygtes at ville medføre, at hvervet som forsvarer bliver så tidskrævende, at mange advokater af hensyn til deres øvrige virksomhed må frasi sig hvervet, særligt hvis der er tale om sager af mere omfattende karakter.
- b) Dommerforeningen er betænkelig ved udkastets § 31, stk. 3, sidste punktum, hvorefter navneforbud kan gives, blot det begæres, og ingen offentlig interesse taler derimod. Denne regel vil i praksis kunne føre til, at alle forsvarerne af hensyn til deres klienter føler sig forpligtet til stereotyp at begære forbud mod offentliggørelse af tiltaltes navn. Konsekvensen kan herefter blive, at navneforbud bliver hovedreglen, og at rettens nægtelse i de formenlig få tilfælde, hvor der er offentlig interesse i offentliggørelsen, af pressen kan opfattes som en opfordring til offentliggørelse, således at afgørelsen kan komme til at virke som en tillægsstraf. Dom-

merforeningen vil af de anførte grunde fraråde, at denne bestemmelse gennemføres.

- c) Udvalget har overvejet (side 14 og 15), om der bør indføres en udtrykkelig bestemmelse om, at retten ved domsafsigelsen kan bestemme, at domfældtes navn ikke må gengives offentligt. Et flertal går imod en sådan bestemmelse. Dommerforeningen kan tilslutte sig flertallet og henviser til Dommerforeningens årsberetning 1973/74, side 23 og 24, hvor foreningen har udtalt sig om dette spørgsmål.

Vedrørende betænkning med lovudkast om anholdelse og varetægt. ad kapt. 12. Anholdelse.

Udvalget har ikke tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til gældende ret, men har fundet de gældende regler for komplicerede, således at en fuldstændig omskrivning har været påkrævet. Udfra den betragtning, at initiativet under efterforskningen bør være hos politiet, er reglerne om anholdelse udformet således, at det som hovedregel er politiet og anklagemyndigheden, der træffer bestemmelse om anholdelse, hvilket er i overensstemmelse med gældende praksis.

Dommerforeningen kan anbefale, at forslaget, der indeholder en virkelig forenkling og tydeliggørelse af de gældende regler, gennemføres.

ad kapt. 4. Varetægtsbetingelser. (Udkast § 762 og § 763).

Der er her navnlig stillet forslag om:

1. at den særlige bestemmelse i nugældende § 780, stk. 1, nr. 1, om fængsling af personer uden fast bopæl udgår.
2. at strafferammen for den påsigtede lovovertrædelse skal give mulighed for at idømme fængsel i 1 år og 6 måneder eller derudover (§ 762, stk. 1).
3. at betingelserne for at anvende fængsling på grund af flugtfare skærpes, idet ordene „sagens beskaffenhed“ udgår (§ 762, stk. 1 a).
4. at betingelserne for at anvende retshåndhævelsesarrest skærpes ved, at strafferammen for det påsigtede forhold skal nå op til fængsel i 6 år eller derover og ved, at forholdet konkret vurderet skal være af en særlig grovhed (§ 762, stk. 1 d).

5. at der udskilles en særlig fængselsgrund om personer, der er taget på fersk gerning (§ 762, stk. 1 e).

Et flertal af Dommerforeningens bestyrelse kan tiltræde, at disse forslag gennemføres, men man finder det kunstigt og modepræget at anvende udtrykket „tages i varetægt“ i stedet for „fængsles“ og „varetægt“ i stedet for „fængsling“. Rent sprogligt kan varetægt betyde andet end anholdelse og fængsling, og man henstiller, at det nuværende lovsprog bibeholdes. Frihedsberøvelsen ændrer ikke karakter, fordi den kaldes at „tage i varetægt“ i stedet for at „fængsles“.

Et af bestyrelsens medlemmer udtaler sig mod kravet om en strafferamme på op til mindst fængsel i 1 år og 6 måneder og har navnlig herved henvist til, at sager om overtrædelse af straffelovens § 265 efter forslaget ikke kan føre til fængsling. Der kan i praksis forekomme tilfælde af særdeles grov karakter, hvor der kan være behov for at bringe overtrædelserne til standsning ved fængsling.

Et andet bestyrelsesmedlem tager afstand fra bestemmelsen i § 762, stk. 1, litra e. Han har herved anført, at han ikke er enig med udvalget, når dette i betænkningen siger, at fængsling i dag i praksis finder sted i en del tilfælde, der først ved denne bestemmelse vil få sikkert lovgrundlag, og han mener heller ikke, at fængsling i disse tilfælde bør finde sted.

Endelig er to af bestyrelsesmedlemmerne betænkelige ved at „sagens beskaffenhed“ udgår i stk. 1 a, når man samtidig skærper betingelserne i stk. 1 d. Disse medlemmer kan tiltræde rigsadvokat Lindegaards mindretalsudtalelse (side 30).

ad kapitlerne 5, 6, 7, 9 og 11. (Varetægtssurrogater, unge lovovertrædere, fremgangsmåden ved afgørelse af varetægtsspørgsmål, retsmidler mod varetægtsafgørelser og behandling af varetægtsfanger).

Dommerforeningen har ingen bemærkninger til disse forslag, som man kan anbefale gennemført.

ad kapt. 8, Frister og kapt. 10, Varetægt efter dom. (§ 767 og § 769).

Udkastets § 767 svarer til den nugældende § 780, stk. 2, men er uddybet. Således må fristen ikke overstige 4 uger, og den kan kun forlænges med 4 uger ad gangen. Hvis fristen udstrækkes udover 4 måneder, skal kæremål efter begæring behandles mundtligt i den højere instans.

I § 769 er foreslået, at varetægten ophører ved domsafsigelsen. Hvis det bestemmes, at den skal fortsættes, siges det i betænkningen

side 50, at der skal fastsættes en frist, og hvis denne udløber, inden straffesonen er påbegyndt, skal der afholdes retsmøde med henblik på fristforlængelse. Dette synes dog ikke at følge af udkastets § 769, stk. 1, der ikke henviser til § 767. I § 769, stk. 2, foreslås, at hvis dommen ankes, og der er truffet bestemmelse om fortsat fængsling, skal denne afgørelse indbringes for den overordnede ret, der skal behandle spørgsmålet efter de almindelige regler om fængsling, herunder § 767, stk. 1, 1.-4. pkt. om frister.

Dommerforeningen finder at måtte fraråde forslaget i § 769 om, at varetægtsfængslingen ophører ved domsafsigelsen, således at der ved selvstændig kendelse skal tages stilling til, om domfældte skal fængsles eller forblive fængslet. Bestemmelsen vil medføre et ikke ringe merarbejde for retterne, anklagemyndigheden og forsvarerne, da det må forudses, at der skal afsiges kendelse, der kan påkæres, i alle tilfælde, hvor der er afsagt dom i en sag af nogen betydning.

Dommerforeningen finder også at måtte fraråde, at der indføres en bestemmelse om, at varetægtsfængsling efter domsafsigelsen skal ske med fastsættelse af en frist. Det forekommer upåkrævet, at retten skal beskæftige sig med sagen, når dom er afsagt, da retten ikke har indflydelse på, hvornår afsoning påbegyndes. Hvis der ikke ankes, er fastsættelse af en frist overflødig, idet fuldbyrdelsesordre gives senest 14 dage efter domsafsigelsen, men også i tilfælde af anke findes fastsættelse af en frist overflødig, idet arrestantsager fremmes mest muligt.

IV

Samarbejdet med dommere i andre lande

Den 10 og 11. marts 1975 og den 13. og 14. maj 1975 holdt De europæiske fællesskabers domstol i Luxembourg informationsmøder for dommere fra medlemslandene. Fra Danmark deltog højesteretsdommerne A. Blom-Andersen og Frants Thygesen, landsdommerne Hans-Otto Vollmond, E. Gjesingfelt, Poul Rønnov og Pia Stürup, civildommerne Poul Hallenberg, Randers, Jørgen Kisbye Møller, Gladsaxe, og Niels Feilberg Jørgensen, Hillerød, samt dommer Svend Aage Christensen, Ringkøbing.

Den tyske dommerforenings afdeling for landet Schleswig-Holstein afholdt i dagene 26. til 30. maj 1975 møde i Akademie Sankelmark, hvor emnet var „Das Amtsrecht der Richter und Staatsanwälte“. Danske dommere var indbudt, og fra dansk side deltog højesteretsdommer Frants Thygesen, landsdommer Funch Jensen og dommer Willy Borberg.

Den internationale dommerunion

I oktober 1974 afholdtes i Firenze møde i centrallrådet, hvor landsdommer Frandsen mødte. Her blev blandt andet Norge og Finland optaget som nye medlemmer. Herefter var der møde i de 3 studiekommissioner, hvor henholdsvis Frandsen, Jørgen Svendsen og Carsten Jepsen mødte. I fortsættelse heraf afholdtes der kongres, hvor Jørgen Svendsen afgav det danske indlæg, medens Frandsen som vicepræsident i unionen sad i panelet. Der var tillige mødt enkelte andre danske dommere. Om emnet: Dommeren og beskyttelsen af retten til privatlivet, vedtoges der en udtalelse.

I september 1975 afholdes der i København møde i centrallrådet,

og i forbindelse hermed i de 3 studiekommissioner, men med en begrænset deltagerkreds. Første studiekommission behandler spørgsmålet om voldgiftbehandling i forhold til almindelig domstolsbehandling, anden kommission spørgsmålet om dommeren og inflationen. Se nærmere herom i Debat og Orientering, nummer 18/1975 side 161 og 162 om det forberedende møde i Rio de Janeiro i maj 1975, hvor Frandsen deltog. Den tredje kommission fortsætter med strafferetlige emner.

V

Den danske dommerstand

Dødsfald, afskedigelser, forflyttelser og udnævnelser i tiden fra den 1. august 1974 til den 1. august 1975.

Afdøde dommere

Harald Hansen, tidligere dommer i Sæby, død den 7. oktober 1974.

Søren Buhl, tidligere civildommer i Roskilde herredsret, død den 14. november 1974.

Henry Klingenberg, tidligere dommer i Assens, død den 24. december 1974.

Halvor Fogh, tidligere dommer i Tønder, død den 25. januar 1975.

Elias Olrik, tidligere civildommer i Københavns amts søndre birk, død den 28. januar 1975.

Johanes Pedersen, tidligere civildommer i Haderslev, død den 24. februar 1975.

Peter Heinrich Grønlund Baark, tidligere dommer i Nykøbing M, død den 21. marts 1975.

Afgåede dommere

Jørgen Trolle, Højesteret,
Albert Smith, Østre Landsret,
Georg Ulrich, Viborg kriminalret,
Aksel Halkov, Næstved civilret,
Aksel Teilmand Bertelsen, Østre Landsret.

Forflyttelser

Mogens Munch, Københavns byret, dommer i Østre landsret fra den 1. april 1974.

Mogens Hvidt, Højesteret, præsident for Højesteret fra den 1. april 1975.

Otto Sinding, Københavns byret, dommer i Østre landsret fra den 1. august 1975.

Udnævnelser

Retsassessor Tage Hansen, dommer i Esbjerg rets 2. afdeling fra den 1. januar 1975.

Retsassessor Otto Warring, dommer i Roskilde herreds civilret fra den 1. februar 1975.

Retsassessor Henning Christensen, dommer i Viborg kriminalret fra den 1. april 1975.

Politidirektør Peter Christensen, dommer i Højesteret fra den 1. april 1975.

Retsassessor Henning Kjær, dommer i Næstved civilret fra den 1. juli 1975.

VI

Dommerforeningens regnskab

Oversigt for tiden 1. august 1972–31. juli 1975

<i>Udgifter:</i>	<i>1972/73</i>	<i>1973/74</i>	<i>1974/75</i>
Arsmødet	22.490,36	32.586,95	36.735,21
Bestyrelsen	1.454,60	182,00	2.407,45
Arsberetningen	5.750,00	5.652,25	5.612,20
Den internationale Dommerunion	651,56	2.199,57	3.704,48
Understøttelser	7.500,00	7.500,00	7.000,00
Kontorudgifter	517,70	694,63	512,81
Andre udgifter	4.539,06	4.949,41	860,35
	42.903,28	53.764,81	56.832,50
<i>Indtægter:</i>	77.856,98	83.324,48	101.373,51
Overskud	34.953,70	29.559,67	44.541,01
Beholdning pr. 31. juli 1973–75	120.453,71	150.013,38	194.554,39

Medlemmer den 1. august 1975

Højesteret	15
Østre landsret	36
Vestre landsret	20
Sø- og handelsretten i København	2
Københavns byret	30
By- og herredsretterne uden for København	143
Færøerne	1
Grønland	1
	248
Afgåede dommere	94
Samlet medlemstal	342